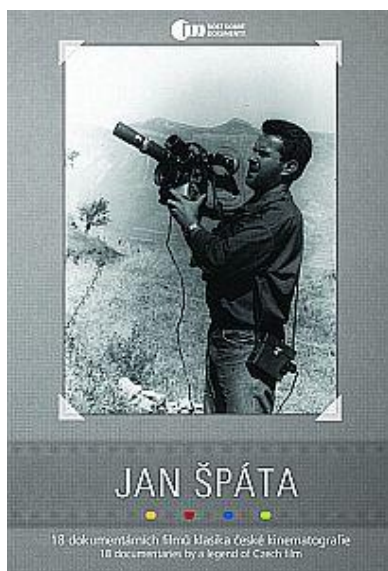

Restaurované filmy Jana Špáty míří do kin a na DVD

Osmnáct filmů mistra českého dokumentu Jana Špáty - digitálně zrestaurovaných a přeepsaných do HD formátu - bude v listopadu dostupných na čtyřech DVD **Jan Špáta - 18 dokumentárních filmů klasika české kinematografie**. Výběr nejvýznamnějších filmů ze Špátovy tvorby zahrnuje např. snímky *Respice finem*, *Hallo Satchmo*, *Variace na téma Gustava Mahlera*, *Mezi světlem a tmou* a *Atletické variace* nebo *Největší přání*. Za vydáním DVD stojí produkční společnost Verbasum ve spolupráci s distributorem Indies MG.

Pět filmů z této unikátní kolekce pod názvem **Restaurované filmy Jana Špáty** uvede společnost Aerofilms do kin premiérou v Divadle Archa 2. listopadu. Další malou ochutnávkou - dokumenty *Největší přání 2* a *Máňa* - uvidí už 31. října od 14

hodin publikum na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě. Organizátoři festivalu sáhli po *Největším přání* s ohledem na fakt, že je tomu právě dvacet let, co byl natočen. Natáčení a film končí 17. listopadu 1989, což ve výsledku nabízí zajímavé srovnání se současností. „*Táta natočil v roce 1989 celovečerní film Největší přání. Je založený na anketní otázce, jaké je vaše největší přání? Je o mladých lidech, o jejich hodnotách, o přístupu k tehdejší společnosti a politice, o touze po svobodě a lásce. Film končí listopadovou demonstrací na Národní třídě.. Když táta tenhle film natáčel, bylo mi pět let. Myslím si, že by měl být dnes součástí výuky na základních a středních školách,*“ říká Olga Špátová, která právě tento dokument řadí mezi své nejoblíbenější mezi sto sedmi autorskými filmy svého otce.

Unikátní kolekce DVD potěší nejen filmové znalce či milovníky osobitých dokumentů. Špátovy filmy nabízejí jedinečný pohled do české duše a povahy, a tím i možnost k dokonalé sebereflexi každému, kdo je ochoten o sobě přemýšlet. „*Vždycky znovu obdivuju Špátovu kameru, jeho dokumentaristické vidění. Dokumentární kamera je zvláštní disciplína, která nespočívá v umění vytvářet krásné obrazy, ale vnímat skutečnost za pochodu, reagovat na ni, vidět to, co je pro téma objevné, co přináší poznání něčeho zatím neznámého a nepovšimnutého...*“ dodává Olga Sommerová.

Pod projektem restaurování filmů Jana Špáty a vydání DVD kolekce s jeho dokumenty jsou podepsáni - Olga Sommerová, Olga Špátová (koncepte, dramaturgie), Jakub Sommer (námět) a Richard Němec (produkce). Vznikl v koprodukcí společností Verbasum a Krátký film Praha. Prvotní impuls k vydání zásadních Špátových děl na DVD vzešel od režiséra Jakuba Sommera: „*Po smrti*

Jana Špáty v srpnu 2006 bylo jasné, že nesmíme dopustit, aby se Špátou odešly navždy i jeho filmy. Kvalitní přepisy snímků v té době neexistovaly. Od té doby uplynuly tři roky, během kterých jsme sháněli finance, zjišťovali, v jakém stavu jsou původní kopie a negativy, a poté drželi palce kouzelníkům z UPP, kteří filmy pečlivě zrestaurovali."

Dosud tato díla klasika českého dokumentu nebyla veřejnosti na videonosičích přístupná, a když tak pouze omezeně a ve špatné kvalitě na VHS. Přepisy a restaurování se nakonec protáhly na rok a půl práce desítky techniků a odborníků. Některé opravy bylo možné provést automaticky speciálním softwarem, jiné se musely řešit manuálně, tj. okénko po okénku. **Ve výsledku tak nakonec jde o dosud nejrozsáhlejší projekt digitalizace a restaurování filmů v České republice.**

Ve světové premiéře byl výběr **Restaurované filmy Jana Špáty** uveden na letošním MFF Karlovy Vary v dokumentární sekci mimo soutěž. Nebývalý zájem a nadšené reakce zaplněného sálu byly pro tvůrce silným zážitkem. *„Celý proces digitalizace a restaurování jsem průběžně sledoval při nesčetných projekcích, ale to, co jsme zažili společně s diváky, byl pocit nepopsatelné radosti. Filmy sklidily velký úspěch před plným sálem, několik dní se dokonce držely na předních místech hlasování o diváckou cenu. S Olgami Sommerovou i Špátovou jsme se shodli, že nás Honza vidí a má ohromnou radost. Vždycky si to přál. Pro tenhle pocit stojí za to věnovat se těmto projektům,"* konstatuje producent Richard Němec a slibuje, že Verbascum ve spolupráci s vydavatelstvím Indies MG plánuje v podobných aktivitách pokračovat ve volné společné edici DOst DObré DOKumenty Pod touto značkou je jako první počín vydáno právě DVD Jana Špáty. *„Rádi bychom divákům postupně nabídli podobně ucelenou kolekci filmů Pavla Kouteckého, Miroslava Janka a další vybrané kvalitní dokumenty,"* dodává Richard Němec.

Obsah DVD kolekce filmů Jana Špáty

Oficiální název:

Jan Špáta - 18 dokumentárních filmů klasika české kinematografie

- Největší přání (29'), 1964
- Okamžik radosti (17'), 1965
- Hallo Satchmo (26'), 1965
- Respice finem (15'), 1967
- Země sv. Patricka (29'), 1967
- Lidé z hor (26'), 1968
- Matějská pouť (16'), 1974
- Jdi za štěstím (16'), 1979
- Variace na téma Gustava Mahlera (13') 1980

Atletické variace (28´), 1982
Mezi světlem a tmou (24´), 1990
Japonsko, má láska (53´), 1993
Největší přání II (89´), 1990
777 vteřin v Československu (13´), 1992
Máňa (20´), 1993
Parta (30´), 1993
Láska, kterou opouštím 1.díl (58´), 1998
Láska, kterou opouštím 2.díl (58´), 1998

DVD jsou doplněna několika cennými bonusy, které zahrnují například díl z cyklu portrétů GEN o Janu Špátovi (režie Olga Sommerová), soukromý fotoarchiv, unikátní filmové záběry natočené v době Janova dětství jeho otcem aj.

Pásmo filmů Jana Špáty pro kina:

Oficiální název: Restaurované filmy Jana Špáty

Respice finem (15´), 1967
Hallo Satchmo (26´), 1965
Variace na téma Gustava Mahlera (13´) 1980
Mezi světlem a tmou (24´), 1990
Atletické variace (28´), 1982

Restaurování obrazu

Po jednáních s Krátkým filmem a Národním filmovým archivem se autoři projektu rozhodli pro nové přepisy obrazu z filmových zabezpečovacích materiálů Intermediát pozitiv (IMP), což je první zabezpečovací kopie z originálního negativu. Některé intermediáty museli vyrobit, protože neexistovaly. Všechny intermediáty se nejprve chemicky laboratorně čistily a poté nasnímaly v rozlišení 2K a zapsaly na nosiče HD CAM SR. Volba této technologie padla proto, že je vhodná jak pro digital cinema, tak i pro veškeré běžné použití (HD televize, Blue Ray). Technologie 4K ještě není tolik rozšířena a přesahuje finanční možnosti tohoto projektu. Záměrem autorů bylo vytvořit nové mastery v kvalitě, která bude v nejbližší době plně uspokojovat potřeby všech běžných způsobů distribuce.

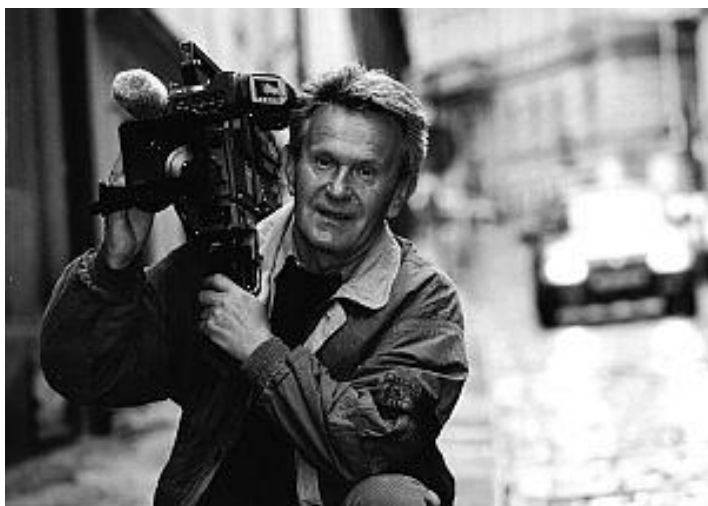
Přestože se dělaly přepisy ze zabezpečovacích materiálů, i na nich byly více či méně znát stopy času a mechanického poškození. Poté nastoupil složitý a náročný proces digitálního restaurování, který nakonec zabral podstatně více času, než kdokoli předem očekával. Jde o mnoho filmů na různých materiálech a proto se objevovalo i mnoho druhů různých chyb a poškození. Na opravách pracovaly rok a půl desítky techniků a odborníků. Některé opravy bylo možné provést automaticky speciálním softwarem, jiné se musely řešit manuálně, tj. okénko po okénku.

Restaurování filmů Jana Špáty je dosud nejrozsáhlejší projekt digitalizace a restaurování filmů v České republice. Autoři si velice váží studia UPP, které se nebálo s nimi do těchto nepříliš probádaných vod vstoupit.

Restaurování zvuku

Jelikož intermediát pozitiv uchovává pouze obrazovou složku a zvukovou pouze pracovně, musel se zvuk přepisovat z používaných filmových kopií. U zvuku byl dříve původním masterem, ze kterého by se dalo vycházet, 35 mm magnetický pás. Ten se však nedochoval ani u jednoho filmu, a proto se musely přepisy udělat z filmových kopií. Ty byly však poškozené a často neúplné. Celý zvuk bylo nutné zremasterovat, odstranit šумы a lupání a také znovu sesynchronizovat s obrazem. Všechny filmy byly natočeny mono a tak také zůstaly. Záměrem autorů bylo uchovat filmy ve stejné kvalitě, jak byly natočeny. Do filmů proto nijak nezasahovali, opravovali pouze technické chyby a vady, které vznikly procesem nebo mechanickým poškozením.

Jan Špáta – kameraman a režisér dokumentárních filmů

Měl jsem to štěstí, že mou profesí se stal film dokumentární, a protože dokumentární film a život jednou jsou – nebylo v mém životě události, která by nějak s filmem nesouvisela.

Byl pro mě poznáváním, učil mě dívat se a vnímat, dopřál mi dobrodružství tvorby, ovlivnil mé lásky a přátelství, dal zakusit hořkost, trápení, zoufání a beznaděje i okamžiky největšího štěstí.

Jan Špáta

(25. 10. 1932 Náchod - 18. 8. 2006 Praha)

Jana Špátu, dokumentaristu, zrodila šťastná konstelace osobnosti lidské a umělecké, možnost být kameramanem a režisérem zároveň. Jeho dílo a osobnost ovlivnily českou dokumentární kinematografii, mluví se o Špátově dokumentaristické škole. Jeho filmy byly oceněny na zahraničních festivalech, jeho režijní a kameramanský rukopis byl inspirací několika generacím českých filmových dokumentaristů.

V roce 1952 absolvoval Průmyslovou školu grafickou - obor fotografie. V letech 1952 - 1957 studoval kameru na FAMU. Od roku 1957 pracoval jako kameraman filmových týdeníků, reportážních a dokumentárních filmů v Krátkém filmu Praha.

Jako kameraman pracoval téměř se všemi tehdejšími dokumentaristy. Nejvýznamnějším spolupracovníkem byl pro něj Evald Schorm. Tato spolupráce silně ovlivnila i jeho touhu po samostatné režii. Od prvního autorského filmu NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ z roku 1964 se datuje jeho samostatná režijní tvorba, přestože nadále pracoval jako kameraman. Tento jeho první film spolu s následujícím RESPICE FINEM získaly nejvyšší pocty na domácích i zahraničních festivalech.

V roce 1968 získal ocenění ministra kultury Za vynikající tvůrčí přínos do moderní dokumentární kinematografie. Od šedesátých let točil pro zahraniční společnosti několik cestopisů na všech kontinentech světa. Jeho cestopisy nejsou a nemohou být pouhým popisem cesty, jsou obohaceny úsilím říci něco navíc, říci to svým způsobem, podívat se dovnitř, pod povrch věcí a vztahů. Objevovat v jeho filmech kulturu jiného národa je právě tak vzrušující jako zblízka pohlédnout na člověka.

Za 41 let filmařské dráhy pracoval jako kameraman na stovkách dokumentárních filmů s mnoha režiséry své i mladších generací, nejčastěji se svou manželkou, režisérkou Olgou Sommerovou.

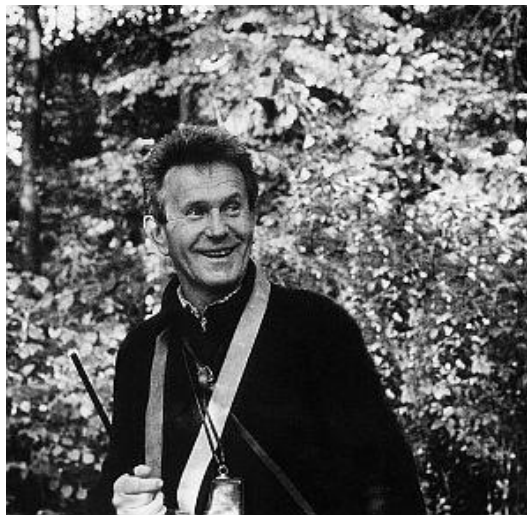
Za 34 let režijní práce natočil 107 autorských filmů, za něž obdržel přes 60 cen na domácích a zahraničních filmových festivalech. Zdánlivá prostota a jednoduchost formy jeho filmů je výsledkem zralého životního a uměleckého přístupu ke skutečnosti, schopnosti jasně a zřetelně vyslovit myšlenku. Jako u mnoha výrazných umělců, je i u Jana Špáty patrná existence jednoho životního tématu, které obměňováno prochází celým dílem. Zajímá se o úděl bezmocných, trpících, obyčejných, malých svým společenským významem, velkých svým lidským rozměrem.

V roce 1967 vyučoval kameru na FAMU a na německé Hochschule für Film und Gestaltung v Ulmu. V letech 1991 – 2005 přednášel na katedře dokumentární tvorby pražské FAMU. V roce 2002 byl na této škole jmenován profesorem. V témže roce získal státní vyznamenání od prezidenta Václava Havla.

Svou kariéru zakončil v roce 1998 autorskou zповědí, dvoudílným filmem LÁSKA, KTEROU OPOUŠTÍM.

Po ukončení filmařské dráhy psal novinové fejetony, jejichž výběr MEZI SVĚTLEM A TMOU posléze vyšel v nakladatelství Malá skála. V témže nakladatelství vyšel knižní rozhovor OKAMŽIKY RADOSTI, který vedl jeho student a nakladatel Martin Štoll.

Je otcem Martina (1961 – 2001), Jana (1963) a Olgy (1984). Vychovával nevlastního syna Jakuba (1976). V roce 1953 se oženil s Blankou Beranovou, v roce 1981 s Olgou Sommerovou.

Mediální partneři

Rádio 1

České filmové nebe (ČFN)

Partneři projektu

Verbascum, Krátký film Praha ve spolupráci s Národním filmovým archivem, studii UPP a Soundsquare, za podpory Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie

Kontakty

Producent:

Verbascum, s. r. o.

Černá 6, Praha 1, 110 00

tel: +420-224 930 077/384, fax: +420-222 311 238

verbascum@email.cz

Kinodistributor:

Aerofilms

www.aerofilms.cz

Videodistributor, e-shop:

Indies MG

www.indiesmg.cz

Mediální servis:

2media.cz, s.r.o.

www.2media.cz